

DE B
DE B

Wimmermann

ENSV
Riiklik Avalik
Raamatukogu

SP-1838
PE10821

Sind 10 senti.

Nr. 3

Iludusvõistlus

Ilmub igal laupäeval

RAHVAKIRJANDUSLIK NÄDALIKIRI

1930 a. Toimetaja ja talitus: Tallinn, Väite Karja 1. Telefon 22-63. Postkast 135. I. a.
Salitus avatud kella 10-16.
Tellimishind: 3 kuud — 130 f., 6 kuud — 250 f., 12 kuud — 500 f. Ärknumbr 10 f. Väljamaale 50% kallim.

Iludusvõistlus.

Üks õhtu sai Hildale saatuslikuks.

Hilda oli ilus tütarlaps, pärit heast perekonnast. Ta vanemad — mitte väga jõukad ega kõige kehvemad, elasid kusagil Kadrioru või Kalamaja kandis — üksipuha — igatahes kusagil mere külje all, kaugel ärilisest kesklinnast.

Jah. Ta nimi oli Hilda, ta oli hiljuti lõpetanud parima tütarlaste keskkooli — ja elatas end teist aastat ise oma tööga ühes soliidsemas ettevõttes. Kuna ta oli vanemate ainus silmatera, ta ei tohtinud astuda sammugi üle ukse läve, teatamata — kuhu ja kui kauaks. Igatahes õhtuti kella 9-ks pidi ta juba olema kodus, ega tohtinud hulkuda ringi mööda kesklinna tänavaid. Need olid imelikud tänavad, mis õhtuks muutusid kahtlaselt kuulsaks. Nii Hilda noored päevad kulusid üksluiselt ja igavalt, kuni jõudis päev, mis tõi suure pöörde.

Ta paluti vanemate käest naabruse ühele olesklemisele. Lustlik seltskond pillergaaritas keskööni — kõneldes anekdoote ja arutades kõmukamaid päevastundmusi. Nagu nüüd igalpool, nii

Kinoiludus Corinne Criffith

siingi kaldusid kõnelused naiste iludusvõistlustele, mille palavikus juba kärelda talvega kogu maailm.

Jälgige iludusvõistlust — ajakirjas „LOS“.

Kes võiks saada meie iluduskuningannaks? — see küsimus huvitas igäüht. Üks tundmusrikka näoga noorhärna, kes üllatavalt sarnanes Al Jolsoniga, ei suutnud oma arvamist varjata plahvatas välja:

— Preili Hilda — tema saabki meie iluduskuningannaks! —

Sellane otsekoheus haavas kaaslannasid ja valgejuukseline masinamamsel Västriki sõnas see peale puudutatult:

— Korraldatagu inetutevõistlus, siis saan minagi kuningannaks. Sähvas need sapised sõnad, ja ruttas ise sedamaid oma ninaotsa puuderdama.

Igatahes kellelgi polnud selle vastu, et ka prl. Västriki saab kuningannaks, kuid tundmusrikka noormehe sõnadel oli imeline mõju. Seltskond lagunes nagu vette kastetult — liimist. Leiti korraga, et on viimne aeg igal ühel kiirustada koju. Ja heites mürgiseid pilke Hildale, kadus lustliku seltskonna õrnem pool — ja tema kannul — mehisemgi osa — külmadele veebruari tänavatele.

Tõusis Hildagi, arusaamatult, miks kõik nii ägedasti põgenesid ja lahkus. Ta oli ihuüksi. „Al Jolsongi“ oli kadunud. Üksinda, mõtiskledes, ta jõudis koju. Talle sai lõpuks selgeks — millest tuli see järsk ja külm lõpp. Temale oldi kade. Ja see „Al Jolson“ oma suuvärgiga, — loras kohe välja, mida mõtles. Imeline isand, — Hildale peaaegu võõras . . . Imeline, kuid nii armas ja — tore poiss!

Hilda tõttas tuppä. „Kui ainult ema ei kuuleks!“ Kuid samal silmapilgul lõi kell ühe hoobi — ainsa hoobi. Ema liigutas voodis.

Aeglaselt, ikka veel mõeldes äsjasele sündmusele, ta vabastas enese riidest. Tõepoolest — mis siis — kui sel noorhärnal on õigus — kui ta tõesti on ilus — ja teda valitakse iluduskuningannaks. Ta astus suure peegli ette. Jumaluke! — ta ei tunnud end enam ära. See oli hoopis uus inimene, kes vaatas vastu peeglist, kaugeltki mitte enam eilne Hilda.

Lasi langeda särgikese . . . Vabastas enese keha igast vähemastki hõbukesest. Nii ta nägi esmakorda oma neitsilikku keha — omi õrnu rindu, omi saledaid käsi, omi täidlast puusi ja jalgu, milliseid veel polnud puutunud keegi oma himurate kaisutustega. „Olen ma ilus? — Olen ma tõesti ilus — ka teiste silmadele?“

Ja nii nagu ta oli, paljaste liikmetaga, ta langes patjadesse, vastust saamata oma küsimusile. Äkki ta tundis, et teda puudutati. Ta tõstis sil-

mad ja nägi oma peatsis sama tundmusrikka näoga noorhärnat. Ta ei saanud veel õieti ehmatadagi, kui see õrnalt vajutas ta juustele krooni. Kõik ta ümber muutus korraga valgeks. Ja ta nägi enese ees, all — lugematu hulga noori, kauneid tütarlapsi, kes kõik kummardasid ta ees. Ning kõlas imekaunilt ja hingehaaravalt „Al Jolsoni“ hääl — „Hilda on meie kuninganna!“

Selle hüüde järele Hilda ärkas. Ta leidis end püstijalu seisvana voodi ees. Haarates oma juukseid, hakkas tal äkki sügavasti kahju. Kõik oli olnud unelm — ainult unelm. Väljas juba oli valge — päev algas.

Hilda seisis jälle peegli ees. Nüüd ta juba tundis ennast. Ta oli kindlasti ilus — selles ei tohtinud kahelda keegi. Ta riietus kiiresti, korraldas juukseid ja tõttas välja — lähema päevapiltniku juure. Kõikide pilgud näisid peatuvat temal. Eemalt risttänavalt tormas üle tundmusrikas noormees. Aga ta ei näinud Hildat, kes otse põles tänutundes selle noormehe vastu.

Mõne päeva pärast ilmus Hilda pilt ajakirjas, märgusõna all „Hilda“. See oli võrdlematu sensatsioon. Kõik lootused langesid temale, keegi ei uskunud ületavamasse üllatusse . . .

Igal pool ja igas paigus kõneldi ainult „Hildast“. Päriti ja hangiti andmeid ta veetleva isiku kohta. Talle saadeti kirju, armuavaldusi, lilli, kingitusi, häid pakkumisi, teenistussekutseid jne. Koguni ta vanemaid tülitati alaliste õnnesoovidega. Naisseltsid juubeldasid . . .

Ametis teda koheldi kui tõelist kuningannat. Keegi ei kahelnud ta võidus. Direktor tõstis palga kolmekordseks ja teatas ühel õhtul alandlikult, et ta on alganud lahutust oma naisega, et saada õnnelikuks Hildaga.

Iga päevaga ülepakkumiste hasart tõusis.

Siis ühel hilisõhtul — päev enne lõplikku valimist juhtus kohutav lugu — Hilda varastati ära. Tundmatud mehed olid ta kodu lähedalt tõmmanud autosse ja kihutanud kaugele.

Ühes provintsilinnas peatus auto. Röövlid vabastusid näokatteist — ja pearöövlina seisis ta ees — tundmusrikka näoga noorhärna.

Ta varastas Hilda, et teda veel viimisel minutil päästa enesele.

Teisel päeval kirjutasiid lehed kohutavast sündmusest, kolmandal kuulutati, et Hilda on ilusaim eesti naine.

Ja Hilda oli õnnelikuim inimene maailmas.

K. Sillak.

Anna Bede vangisistumine.

M. Kálmán.

Kohtunikud olid koos. Väljas rõhus tinaraske udu kohmakat hoonet ning litsus koomale ta seinu, siis tumestas ta jääroose aknail. Millekski siin roose?

Toas oli raske, rikutud õhk, tundus piirituse ja hallituse lõhnu. . .

Aeg-ajalt langesid kohtunikud väsinult seljakile tooli tugele najale; üks pigistas silmad kinni ja tuimaks jäänud kätt alla vajuda lastes kuulatas kirjutaja sule kröbinat; teine mängis haigutades pliitsiga; samal ajal piilus eesistuja väikeste silmadega oma nina otsa ja pühkis siis rätikuga higist otsaesist. Ta hallid külmad silmad peatusid ukse juures, kust väljaruttasid läbiarutatud süütegude osalised, süüdistajad ja tunnistajad.

— „Kas on veel keegi väljas?“ küsis ta kalgil venival häälel teenijailt.

— Üks tüdruk, vastas see.

— Tulgu sisse see tüdruk!

Uks avanes ja tüdruk astus sisse. Karske õhuline tuli temaga seltsis tuppa, silitas mahe-
dalt nagu, kõdistas silmakulme.

Ilus olevus. Uhke, sihvakas kasv, millele sobib nii kaunilt pihtkasukas, nagu oleks see tõmmatud raidkujule; mustad silmad aralt mahalöödud, kõrge võlvitud otsaesine pilvis, esinemises kurbust, liigutustes meeldivust.

— Mis on sul asjaks, laps? küsis eesistuja külmalt.

— Suur on minu häda, väga suur!

Ta hää! on sulav ja kurb, tungib südameni, nagu muusikahelid, mis juba vaikinud, kuid veelgi värisevad õhus.

Kohtunikkude näod pole enam nii valjud, ja kohtuministri kujugi tagaseinal noogutab tumma lahkusega tütarlapse poole.

Seal on seadus, mis jagab õigust, kuid seda on tarvis enne otsida rinnust, tarvis ta raskest kehakattest vabastada ja käsi ta järgi sirutada.

Oh sa rumal kutsekiri! Libiseb . . . kukub teine käest maha. Milline jumalik nägemus, kui ta segaduses sellele järgi kummardab, kuid kiri kukub veel ümbrikustki välja.

Armutu hallpea, eesistuja oma, on pöördunud kõrvale, ainult suur lihav käsi on sirutatud kirja poole.

— Otsus! ümiseb ta, kuna teravad silmad jooksevad üle paberi. Bede Annale antakse käsk, et ta oma pooleaasta pikkust vangisistumist algaks tänase päevaga.

Tüdruk noogutab kurvalt peaga ning kui ta laseb langeda selle, kukub leinarätik tagasi ja tihedaist mustadest juukstest langeb paks salk palgele. Paremini kui see on kaetud, sest kui see enne oli valge kui lumi, on ta nüüd häbist punane kui purpur.

— Täna nädala eest saime kirja — sosistas tüdruk katkendlikult — kohtunik ise tõi, seletas sisugi . . . ära, armas ema aga ütles: „Mine mu tütar, seadus on seadus, sellega ei saa naljatada.“ Nii siis tulingi mina, et pool aastat ära istuda.

Eesistuja pühib kaks korda prille; vihasena, külmana vaatab ta seltsiliste nägusid, akent, põrandat, suurt raudahju, mille restilise ukse läbi helendavad sõed, siis pomiseb tahtmatult: „seadus, seadus.“

Uuesti ja jälle loeb ta läbi täitmislehe, neid varesejalgu valgel lehel: ja need lausuvad tõesti, et Bede Anna võõra vara varjamise eest on mõistetud pooleks aastaks vangi.

Õhupuhastaja hakkab keerlema pöörase kiirusega. Nähtavasti puhub väljas vali tuul, see loksutab akent, kui oleks ta kodukäija, ja sosistab akna prao vahelt külmavärinaid äratavalt: „seadus, seadus.“

Julm pea noogutab alistuvalt seaduse häälele ja lihav käsi viitab kohtuteenrile?

— Viige Bede Anna vangla ülevaataja juure.

Teener võtab kirja vastu, tüdruk pöördub tummalt minema, aga väike roosa suu nagu liiguks kramplikult, kui otsiks sõnu.

— Ehk sul on midagi öelda?

— Ei midagi . . . ei midagi, ainult seda, et mina olen Erzsi, Bede Erzsi, sest usaldan teatada, minu öde on Anna. Täna nädala eest mat-
sime ta maamulda.

— Siis ei ole sina kinnimõistetud?

— Ei, armas jumal! Miks peaks mind kinnimõistetama! Pole ma kärpselegi teinud haiget.

— Aga miks sa siis tulid siia, sina rumal?

— Vaadake, asi on nii, palun alandlikult, et sel ajal, kui asi oli kohtus, suri ta ära. Kui ta juba lamas lilledega kaunistatud toas, toodi käsk

„poolest aastast“, et selle siiski peab ära istuma. Ah, kuis ta ootas? Siiski hea, et ei jõudnud ära oodata.

Pisarad langesid seda mälestades silmist, vaevalt ta suutis jätkata. — Kui ta lamas voodis liikumatult, kinniste silmadega, igaveseks ajaks tumamana, kurdina, lubasime meie emaga talle kõik muuta heaks, mida ta tegi armsama pärast, sest ta armastas väga Kárdony Gábor'it tema pärast ta saigi karistatud. Siis mõtlesime, et . . .

— Mida mu laps?

— Seda, et olgu tal põrmus täielik rahu. Et keegi ei võiks öelda, et ta kellelegi on jäänud võlgu; armas ema maksab kahjutasu, mina istun vanglas pool aastat.

Kohtunikud vaatasid naeratades üksteise otsa: Milline lapselik, milline hea tüdruk! Eesistuja nägu ei näi olevat enam nii ametlikult kuiv. Ta ei pühi ka enam nii tihti otsaesist, vast aga silmist midagi . . .

— Väga hea mu tütar, — sõnas ta ta tasa ja pehmelt, aga oota ainult, mul tuleb nüüd midagi meele.

Paneb laia käe otsaesisele ning teeb, kui vaiks mõtetesse.

— Ja muidugi. muidugi on suur eksitus kogu asjas. Meie saatsime vale täitmislehe teie . . .

Noor neiu tõstab suured unistavad silmad elavalt vanahärra peale ning segab äkki selle juttu.

— Kuidas, kuidas?

Nii terav etteheide kuulduv ta hääles, et vana eesistuja haarab räti järele. Kalk inimene on täiesti tundmuste vallas. Astub tüdruku juure, silkitab õrnalt ta musti juukseid.

— Kohus tuli hoopis vastupidisele otsusele. Mine koju, mu tütar, tervita ema, ütle talle, et su õde Anna oli süütu.

— Seda meie uskusime, sosistas see väike armas tüdruk oma väikest kätt vastu südant surudes.

Maailma suurima kirjaniku kõige vägevam teos.

3

Iisak vedas põletispuud külla ja tõi selle eest igasugu toidumooni, jahu ja heeringaid kaasa. Kuid ükskord ta tuli noor pull ree peal, ta oli saanud ta uskumata odavasti, sest külas valitses toidu puudus. Köhn ja karvane oli pull ja ei osanud öieti ammuda, kuid ta ei olnud siiski mitte ebaõnnestunud loom ja võis hea hoolitsemise juures peagi kosuda, ta oli praegu kaheaastane. Inger ütles: Sa tood aga ka kõike kaasa.

Ja, Iisak tõi kõike; tõi planke ja laudu, mis oli vahetanud põletispuude vastu, tõi tahumiskivi, tõi vahvliraua, käsitööriistu, kõik põletispuude vastu. Inger paisus rikkusest ja ta ütles igakord: Tood sa ikka veel? Nüüd on meil pull

ja kõik, mis aga iganes oskame soovida! — Ja ühel päeval vastas Iisak: Ei, nüüd ei too ma muu seas enam midagi.

Neil oli nüüd kõiki küllalt kauaks ajaks ja neil oli hea ulualune. Mis peaks Iisak küll kevadel ette võtma? Sadandeid kordi ta oli selle mõelnud, sammudes puukoorma taga: ta tahtis mäeveerul edasi juurida, tahtis maad viljakandvaks muuta, põletispuud valmis lõhkuda, need suvel kuivatada ja järgmisel talvel veel kord sama palju alla vedada. Arve klappis, temas ei olnud ühtegi viga. Ja sadandeid kordi Iisak oli mõelnud ka millelegile muule, nimelt lehmale Kuldsarvele. Kust tuli ta, kellele kuulus? Ei olnud teist sarnast

naist kui Inger, oo ta oli üks hull tüdruk, ja ta tahtis kõik, mis Iisak temalt tahtis ja oli sellega rahul. Kuid ühel ilusal päeval võis keegi tulla ja Kuldsarve tagasi nõuda ja kõie otsas ära viia. Ja sellest võis tulla veel palju halvemat. Sa ei ole ometi võtnud või leidnud seda hobust? oli Inger öelnud. See oli olnud ta esimene mõte, teda ei võinud õieti uskuda, ja mis pidi ta tegema? Sellepeale oli Iisak mõelnud. Kas ta ei olnud muretsenud pulli Kuldsarvele, kes oli võib-olla varastatud?

Ja nüüd pidi hobune tagasi antud saama. Sest oli kahju, sest väike hobune oli ümmarguseks ja väga koduseks läinud. Oo ja, kuid sa oled temaga suuri asju korda saatnud, ütles Inger lohutades. — Kuid just kevadel peaks mul olema hobune, siis vajaksin ma teda hädasti! vastas Iisak.

Hommiku hämardudes sõitis ta viimase puukoormaga kodust välja ja jäi kaks tervet päeva ära. Jala koju poole rännates, kuulis ta maja ees imelist häält. Mis võis see küll olla? Ta jäi kuulatades seisma. Lapsekisa — ah ja, Issand jumal taevas, see ei olnud muud midagi, kuid see oli kole ja kummaline ja Inger ei olnud sellest midagi kõnelenud.

Ta astus sisse ja silmas kõigepealt kasti, seda mitu korda palutud kasti, mis ta oma rinnal oli üles kannud! See rippus nüüd kahe nõõri otsas laest alla ja oli lapsele hälliks ja kiigeks tühtlasi, Inger kõndis pooleldi riietatult ringi, ja, ta oli tõesti lüpsnud ka lehma ja kitsed!

Lapse vaikides, küsis Iisak: Tegid sina juba kõik? — Ja, nüüd on see tehtud. — Nii. — See tuli sel päeval, kui sa ära sõitsid, öhtul. — Nii. — Pidin ainult end sirutama, et kasti üles riputada, siis oli kõik ette valmistatud; kuid seda ei suutnud ma taluda, süda läks pärast seda halvaks. — Miks ei rääkinud sa mulle sellest? — Võisin ma siis nii täpselt teada seda aega? Ta on poiss. — Ah nii, poiss on tä. — Ja kui ma nüüd vaid teaksin, kuidas teda nimetada! ütles Inger.

Iisak tohtis vaadata väikest punast nägu; see oli ilus ja tal ei olnud jänesmokka ning tal oli paks juus peas. Ilus, väikene olend oli ta, otsustades selle asendi ja seisandi järgi, kuidas ta lamas oma kastis. Iisakul oli kummaline tuju ja ta tundis end õige nõrgana; veskivaim seisis ime ees; see oli sündinud kord mingis pühas

udus ja ilmutas end elus väikese näokesega kui kujutelm. Päevad ja aastad teevad sellest imest inimese.

Tule ja söö veidi, ütles Inger . . .

Iisak raiub puid ja laob halud virna. Nüüd on ta jõudnud kaugemale kui oli. Ta omab sae. Ta saab põletispuid ja nende virnad saavad hiiglasuured, ta teeb neist terve tänava, terve küla. Inger on nüüd rohkem seotud koduga ja ei saa meest külastada töö juures, kuid Iisak läheb selle eest vahetevahel tema juure. Uhke oli omada sarnast väikest maimukest kastis! Iisakule ei oleks meelegi tulnud teda tähele panna ja pealegi oli ta ju vaid väikene ussikene, lamagu seal pealegi! Ometi oli ta inimene ja ei saanud osavõtmatult ta kisa kuulata, sarnast väikest kisa.

Ei, ära puutu teda! ütles Inger. Sest sul on kindlasti vaiku käte küljes, ütles ta. — Minul, vaiku käte küljes? Sa oled küll hull! vastas Iisak. Sest saati, kui maja valmis on, pole mul olnud vaiku kätel. Anna poiss siia, ma uinutan ta magama! — Ei, nüüd on ta kohe vait . . .

Mai kuul tuleb võõras naisolevus üle mägestiku üksikusse asundusse; see on Ingeri sugulasi ja teda võetakse hästi vastu. Ta ütleb: Tahtsin ainult vaadata kuidas elab Kuldsarv pärast seda, kui ta meilt ära viidi! — Inimesed ei päri palju sinust, sarnasest väiksest olendist, sosistab Inger kurvalt lapsele. — Ah, tema — no mis ma näen, kuidas ta käsi käib. Suurepärane poiss, seda ma näen! Ja kui keegi mulle seda aasta eest oleks öelnud, et ma sind siit eest leian, Inger, mehega, lapsega ja majaga ja kõige muuga! — Minust ei maksa sul kõneleda, see ei vääri vaeva. Ent seal on tema, kes mind nii võttis, kui ma olin! — Olete laulatatud? Nii, te ei ole veel laulatatud? — Kuid me vaatame seda nüüd, kui väike ristitud saab, sõnab Inger. Meie tahtsime end juba laulatada lasta, kuid see ei ole lasknud end veel seni korraldada. Mis sa ütled selle kohta, Iisak? — Ja, laulatada lasta — mõistagi. — Kas sa ei saa pärast heinaaega siia tulla, Oline, ja loomade eest hoolitseda, kuni me selle reisu teeme? küsis Inger. — Oo siiski, seda töötas külaline. — Anname sulle selle eest ülespidamise. — Ja seda ta teadvat küll . . . Ja nüüd, nagu ma näen, tahate veel edasi ehitada? Mida ehitate siis? Kas ei ole teil juba küllalt? — Inger raputab pead ja ütleb: Ja, küsi sina temalt, mina ei saa seda teada. — Mis ma ehitan? ütleb Iisak,

see pole kõne väärt. Väikest kuuri, juhuseks, kui mul teda vaja peaks olema. Ent sa küsisid Kuldsarve, tahad sa teda näha? päris ta külaliselt.

Nad lähevad lauta, näidatakse lehma ja vasikat. Pull on suurepärane loom, külaline noogutab rahul olles pead loomade ja talli kohta, ütleb, need olevat eeskujulikud ja see äärmine puhtus olevat suurepärane. Seisan Ingeri eest igal ajal, mis puutub heasse ja kogenud loomade hooldamisse, ütleb sugulane.

Iisak küsib; Nii, lehm Kuldsarv on varem olnud sinu juures? — Ja sündimisest saati! Ja, mitte just minu, vaid minu poja juures, kuid see on üks ja sama. Tema ema on veel praegu meie laudas!

Iisak ei olnud ammust ajast kuulnud sarnast meeldivat teadet ja kivi langes ta südamele, nüüd oli Kuldsarv õigusega tema ja Ingeri lehm. Tõtt öelda, tal oli pooleldi valmis mõeldud kurb väljapääsu abinõu teadmatusel, ta tahtis Kuldsarve sügisel tappa, karva nahalt maha kraapida, sarved maa sisse matta ja nii igasugused jäljed lehmast Kuldsarvest kaotada. Nüüd polnud seda vaja. Ta oli nii ukhe Ingerile, et ütles: Puhas! Ja, teist tema sarnast ei ole. See peab olema saatuse poolt ette ära määratud, et ma nii hea naise pidin saama! — See ei saagi olla teisiti! ütleb sugulane.

See naine sealtpoolt mägestikku, lahke olend sorava kõnega, mõistlik inimlaps nimega Oline, ta jäi nüüd paariks päevaks sinna ja magas kõrval kambris. Tema lahkudes, ta sai veidi villu Ingeri lammastelt, millised ta, ükskõik mis põhjusel, Iisaku eest ära peitis.

Laps, Iisak ja naine — maailm muutus jälle endiseks, igapäevane töö, palju väikseid ja suuri rõõmusid, Kuldsarv andis rikkalikult piima, kitsed töid noored kitsetalled ja andsid ka rohkesti piima, Inger valmistas hulga valget ja punast juustu ja seadis nad küpsemiseks üles. Ta kavatsus oli valmistada niipalju juusturattaid, et võis osta omale kangateljed — see Inger, ta võis kududa!

Ja Iisak ehitas uue hoone, oli temalgi oma plaan. Ta ehitas uue juureehitise onni külge kahekordse laudseinaga, ehitas ukse sisse ja ilusa väikese nelja ruuduga akna; siis pani ta esialgu hädakatuse peale ja ootas kasetohuga seni, kui maa üles sulas ja ta sammalt koguda võis. Sai tehtud ainult hädavajalik, ei laudpõrandat ega

hööveldatud seinu, kuid Iisak ehitas hoonesse midagi hobuselatri taolist ja tegi sinna ka söime.

Oli juba mai lõpp, kui päike sulatas künkad ja Iisak sai katta oma onni samblaga; nüüd oli ehitis valmis. Siis ühel hommikul võttis ta hommikueinet, millest jätkus terveks päevaks, võttis peale selle veel söögivara ühes, pani kirve ja labida õlale ja läks külla.

Saad sa tuua neli kütünart sitsi kaasa? hüüdis talle Inger järele. — Mis teed sellega? vastas Iisak.

Näis, nagu jääks ta ära igavesti. Inger jälgis igapäev ilma tuulte järgi, nagu ootaks ta laeva, läks öösel välja ja kuulatas, mõtles isegi sellele, et võtab lapse käsivarrele ja jookseb talle järgi. Lõppeks ta tuli tagasi hobuse ja vankriga. Ptruu! ütles Iisak valjusti ukse ees ja kuigi hobune seisis rahulikult ja vagalt ning hirnus tutvalt onni poole, hüüdis Iisak majja: Saad sa välja tulla ja hobust veidi kinni hoida!

Inger tuli välja. Mis see on? hüüdis ta. Ütle, said sa ta tõesti jälle laenuks? Kus olid sa siis kogu selle aja? Täna on seitsmes päev. — Kus ma pidin olema? Pidin mitmes paigas enne teed rajama, et oma vankriga läbi pääseda. Hoiat veidi hobust, ütlesin ma!

— Oma vankriga? Sa ei ole, niipalju kui mina tean, vankrit ostnud?

Iisak jäi tummaks, päris tummaks. Ta hakkab pikkamisi koormat maha võtma; võtab maha saha ja äkke, mis muretsenud omale, naelu, toiduaineid, labida, kotitäie viljaseemet. Kuidas käib lapse käsi? küsib ta.

Lapsel pole viga midagi. Otsid sa selle kärü? küsisin ma. Ja mina piinan ja piinan ennast kangatelgede pärast, ütleb ta päris naljatades, nii rõõmus oli ta, et Iisak oli jälle kodus.

Iisak vaikis jälle hulga aega ja oli enesega ametis. Ta kaalutles ja vaatas ringi, kuhu asetada kõik need kaubad ja tööriistad. Ei olnud sugugi nii lihtne õues kõigile paika leida. Ent kui Inger jättis esitamast uusi küsimusi ja lobises selle asemel hobusega, katkestas Iisak vaikuse ja ütles: Oled sa näinud varem talu, kus puudub hobune, vaner ja sahk ja äke ning kõik, mis kuulub sinna juure? Ja kui sa just teada tahad, ja, ma otsin hobuse ja vankri ja kõik, mis seal peal on. — Sellepeale sai Inger vaid pead raputada ja ütelda: Oh sa taevast küll!

Ja nüüd ei olnud Iisak väike ega arg, näis,

nagu oleks ta tasunud Kuldsarve eest kui suur härra: Palun — ümmarguse summamana minu poolt üks hobune! Ta musklid olid nii tugevad, et ta veel kord saha üles tõstis, selle tugeva käega maja seina ääre kandis ja sinna asetas. Sarnane valitseja oli ta! Ja siis viis ta äkke, labida, uue heinahargi, mis ta oli ostnud, kõik hinnalisemad põllutööriistad, kõik need varad, uude ehitisse. Suurepärase, on täielik varustis, nüüd ei puudunud enam midagi!

Hm. Ja arvatavasti jätkub ka telgedeks, ütles ta, muidugi, kui mul tervist on. Siin on siis, neil ei olnud muud kui seda sinist õhukest riiet.

Ta tagavarad ei lõppenud ja ikka tuli uusi esemeid nähtavale. Nii oli alati, kui ta tuli külast.

Inger ütles: Oli tõesti kahju, et Oline seda kõike ei näinud, kui ta siin viibis.

Puhas uhkustamine ja kelkimine naise poolt, ja mees muheles üleolevalt ta sõnade üle. Oo, kuid tal ei oleks kindlasti midagi selle vastu olnud, kui Oline kõike seda toredust näinud oleks.

Laps nuttis,

Mine jällegi poisi juure, ütles Iisak. Sest nüüd on hobune rahunenud.

Ta rakendas hobuse lahti ja viis ta talli — asetas oma hobuse talli. Ta toidab ja harjab ning hellitab teda. Palju võlgnes ta hobuse ja käru eest? Kõik, terve summa, see oli suur võlg, kuid see ei tohtinud minna vanemaks kui suve lõpuni. Tal oli puuhalgusid selle vastu, veidi kuivatatud kasekoorikut ehitamiseks ja lõppeks veel mõned head puutüved. Kuid sellest kõigest ei jatkunud. Kui hiljem pidevus ja uhkeldav vaim veidi jahtusid, tükkis nii mõnigi kibe hirmu

ja mure tund esile; nüüd rippus kõik vaid suvest ja sügisest!

Päevad olid täidetud põllutööga, ikka rohkem ja rohkem põllutööga! Ta puhastas uued väljad juurikaist ja kividest, kündis mad' ringi, väetas, kündis, raius, peenendas mullapangad kätega ja kotsadega, oli kõikjal usin põllumees ja tegi põllu siledaks kui plüüsi. Siis ootas ta paar päeva ja kui ilm töötas vihma, külvas ta viljaseemne maha.

Juba mitu sada aastat olid ta esivanemad külinud vilja. See oli töö, mis pehmel, tuulvaiksel õhtul teostati kõige meelsamini sobiva peene uduvihma sadades, kui see oli võimalik, kõige parem kohe pärast seda, kui metsahanid tulid. Kartul oli uus vili, tema juures ei olnud midagi salapäraselt, midagi usulist. Naised ja lapsed võisid kartulite panemise juures olla, nende maaõunte külimisel, mis tulid võõralt maalt samuti kui kohvi; suurepärase, tore toiduaine, kuid naeri perekonnast. Vili, see oli leib, viljaküllus või viljapuudus, see oli elu või surm. Iisak sammus paljaspäi Jeesuse nimel edasi-tagasi ja külvas; ta oli kui kätega puutüvi, kuid seesmiselt oli ta kui laps. Iga peotäie ta viskas suurima hoolega mulda, ta oli lahkes ja hardas meeleolus. Vaadake, nüüd idaneb vili ja muutub viljapäiks hulkade teradega, kuid nii sünnib see terves maailmas, kui külitakse viljaseemet. Hommikumaal, Ameerikas, Gudbrandstalis — ah, kui suur on maa ja see väike tiluke põld, millel Iisak külvas! See oli kõige keskpunkt. Teradest lehvikud kiirgasid ta kätest. Taevas oli pilves ja heasoovlik, töötas tulla päris peent uduvihma. (Järgneb.)

Rohhtamine.

Bohdan Lepky. (Ukraina.)

Küläs, milline afus maantee ääres, ei pandud tähele ei wanfert ega meeft, kes filmitšes terafelt ümbrust. Ta oli umbes kolmekümne aastane intelligentse näoga, arvatavasti juurlinlane. Seda imefikumana näis, et ta oma tarkade, hallide silmadega nii humitatult filmitšes iga hurtsikut, iga puud. Ja kui ta piff langes lähedale kirikule ja ja õpetajamajale, siis näis, nagu tahaks see tungida läbi waitsetest, walgetest feintest ja waadata fifemusse.

„Hei, poiss,“ hüüdis mõdras ühele foolipoisile, „kes on teie õpetaja?“ Üks wana talumees seletas,

et õnnis härra surnud ja nüüd tulnud fiia üks noor õpetaja, furnu tafupoeg, kes abiellunud preili Haljaga. Ta nimi olewat Jurtschat.

„Tänan teid! — Fuhtige õpetajamaja õuele.“

Tasa weeres wanfer õue. Õuel oli waitne, nii waitne, kui seda võib olla ainult küläs pühapäewiti. Minult kurg kibistas küünil ja igiwana pärna okjad liikusid kergelt.

Ta läks aeda. Rohus fumifisid putukad, fealt lewines reseeda ja lewtoi lõhn. Ent waitides seifis maja pärnade keskel. Selles pilbis oli midagi

nii waitset ja kurba, südanthaarawat, et ta naelutatuna jäi seisma ja waatas.

Awatud aknad kiikusid tasa. Ei olnud näha kedagi. Kuid waewalt tähelepandaw heli sai kuuldawaks, keegi awas klaveri ja libistas sõrmedega üle klahwide. Mõnd segaseid akorde — — üks kaffendiline wiis — — üleminef, wahaeag — — ja Brahms'i kurwameelne muusika . . . Wõõras astus majaesisele ja toetus wiinapuuga tihedasti ümbritsetud sambale. Muusika hõljus läbi awatud akna, täitis aia ja ühines lilledõhnaga, sinise taewaga, selge juwepäewaga. Kuulatajat waldas imelik mõju. Ta oli kuulnud paljuid kontserte, kuid see wõlus teda, liigutas tema südant . . .

Süülike wiies tants lõppes. Wiimased helid waitusid, nagu lahkeb ilus õhtu. Ent jällegi reseedada ja lewkoil lõhn, jällegi pehme pealeõunane hõõg, jällegi looduse suur süüfoonia . . . Wahepeal aga wõidi igal hetkel awada uks ja astuda wälja. Wõõras kogus end ja pani käe ukseingile.

Tema astudes sisse tõusis naine klaveri juurest. Tema näol asus weel ärewus mängu järelmõjuna. Kummaline tuli hõõgus tema suurtes meresügawates filmades. Särsku ilmus waewaltmürgatam lorts kulmude wahele, nagu ei suudaks mälu meelestella wõõra nime. „Tema — — — wõi mitte?“ . . .

Külaline kummardub waitides. Waitides wiibiwad tema pilgud naisel. Tema oli see. Ehkki ta kaju oli täiuslikum, ta ei olnud kaotanud midagi oma nooruswõlulst. Teda ümbritses midagi õhtutunni kurbuselt, metsawaitkuse wõlulst kuwawalge õõ melankooliast. Ent nüüd waheldus wihajoon tema näol kangekaelsusega, enesekaitse tahtega ähwardawa waenlase wastu.

„Armuline proua tunda mind?“ küsis mees, kui waitimine hakkas rõhuma teda.

„Jah, see olete Teie, härra Swansky! Milline haruldane külaline! Olge teretulemast!“

Tema sõnadest kõlab sunnitud rahu. Swanskyile näis, nagu oleks tema käsi hõõguwatest sütest, nagu woolaks tuli tempasse naise werespoontest . . . „Palun, wõtke istet! Siin sigarid, tulen kohe tagasi . . .“

„Mitte end tülitada, armuline proua. Tulin ainult ühels hetkeks ja pean jällegi edasi minema“

„Kui ainult lasen Teid!“

„Mis ütlete minu mees? Olete ju sõbrad!“

„Jah, sõbrad, kordas mees süngelt.“

Ta oli üffi. Ta tahtis raputada endast esimest mõju, kuid ei suutnud. Esimest korda elus ta tun-

dis, et teadmiste üle, elu suure kunsti üle on midagi kõrgemat: elu ise.

Ta filmitjes tuba. Mastate eest oli siin nii rõõmus, nii päikselillane. Kõlasid laulud ja rõõmsad sõnad, jagedasti ajasid taga üksteist paarid lõbusas tantsum. Mälestused õnnelikudest päewadest hakkasid kerkima, tungima sisse akendest, ilmuma esile nurkadest. Swansky toetus mõtetes klaverile . . . Nii leidis teda Halja. Mehele tundus, ta waatas tema hinge põhja. „Selge nüüd mulle, mis toob Teid minu juure,“ algas ta sama sunnitud rahuga hääles, nagu ennegi . . .

„Saatusse ironia, armuline proua. Sa mulle näib sel hetkel, et sama kuri saatus käib elada mind furnuaial, kus lamab maetuna minu noorus, kus jäänud järele waid mälestused hingetute kiwidenä . . .“

„Näen, Teie luuletate juba. Ei maailm, ega elu pole muutunud Teid.“ „Kahju, et nad pole teinud seda. Uskusin elu olevat suure fooli, mis õpetaks mind targaks meheks. Kuid häbiga pean tunnistama, et see õpetus oli kasutu. Seda tunnistatan Teile otsekoheselt. Olite ju minu sõber, minu . . . Lugesime koos raamatuid ja unistasime lilleliseft tulewifust . . .“ Nad süwenesid mälestusisse. Nagu lapsed, arwestamata sõnadega, warjamata enda ärewust. Ent ümbritsewas suures waitkuses heljus lewkoide ja reseedade lõhn, oli sumwi, oli pärlidõrn õhtuwidewik, mis lainetawa merena haaras mõlemad ja wiis nad endaga.

Kirikust kõlasid kellahelid. Naine kogus end ja läks waitides toast. Kui ta tuli tagasi, oli ta lahewatu, kuid rahulik. Rahulikult ta istus klaveri ääre ja mängis oma lemmikut Brahmsi. Tema mängus ei olnud seda waitset, raskemeelset walu, waid metsik, hullumeelne meeleheide.

Üks awanes ja ilmus, Surtshaf.

„Tere tulemast, tere tulemast! Milline üllatus,“ hüüdis ta külalisele. Siis ta pöördus oma naise poole. „Täta oma mängu!“ ütlen sulle, sõber see on piin! Mine parem ja keeda kohwi!“ Naine läks ja mees kõneles rumalast klaverist, kuni naine tuli tüdrukuga ja tõi õhtusöögi. Wahepeal Swansky filmitjes waitides waimuliku punast, pakju ja higist nägu, millel peegeldus sisemine rahulolek ja kelle süüfiline õnn paistis waitkastest, hallidest filmadest.

„Ent nüüd, ütle mulle, mis toob sind suurest, laiaft maailmast meie waitesse nurka?“ Swansky kordas seda, mida oli õelnud ennem Haljale, kuid ütles seda kuwalt, tundmusteta.

„Nagu näha, ja võidab omale õnne,“ ütles Jurtschak, kui ta lõpetas. „Ja meie, wennas oleme juba ammu õnnelikud, teda otsimatagi. Ta langes ise meile sülele, eks ju, naine?“ Ta ei vastanud. Mees vaatas teda õrnalt, ja Zwansky tundus, nagu ta siluks harjaga ta südant. „Küüd, sõbrake, läheme vaatama majapidamist, jah?“ Külaline katkus wabastada end, kuid majahärra tahtis panna teda weenduma oma õnne. „Vaata neid loomi. Kogu maakonnas ei ole sarnaseid. Ja hobused! Minu uhkus! Seal on minu küün. Sel aastal ta mahutab waewalt weerandi minu saagist.“ Ta rääkis oma majapidamisest suurema uhkusega, kui enne oma naise.

Oli õu waadeldud, mindi tagasi majja, ja lahke majahärra jutustas edasi: „Särgmisel aastal seisab sel kohal maja, mis sarnaneb ehtekastile. Näitan sulle kawa. Kõik ettemalmistused on juba tehtud. Ütlen sulle, wennas, mitte igapäev meist ei juuda seda. Mõni saadab mööda oma elu lihtsalt tallis. Usud sa?“

Sel hetkel Zwansky oli tegewuses millegi muuga. Ta ei kuulnudki oma sõbra kõnet. Teda köitis hoopis teine kõne, milline kerkis esile helidena naise sõrmede läbistades klahwidel. Ta süda muutus raskeks. Ta oleks tahtnud karjuda üleskohtust, oleks tahtnud kutsuda mõitlusse kogu maailma.

„Näed, sõber, mul läheb hästi. Ent mul lähets paremini, kui minu naine tunneks huwi majapidamisest. Ma ei kaeba tema peale. Ta on wäikne ja mitte loid. Aga mees ja naine peaksid omama ühise unelmi, eks ole nii?“

„Muidugi“, vastas Zwansky, warjates waewaga oma liigutust.

„Mees ja naine peavad omama ühise unelmi!“

Kad istusid pingil pärnade all ja hingasid sisse õõ wõlu. Majast kajasid muusikahelid. Mõgul tagasihoidlikult, kurwalt, siis aga waljusti ja metslikult, nagu walu, mis muutumas lõpmatuks, hullumeelset meeleheiteteks . . .

Duel muutus külmatks ja pimedatks, ilka pimedamatks, üsna pimedatks . . .

Näitleja.

Robur'i nowell.

Kuulus näitleja Petrow-Swantsew, kes etendas esimese armastaja õfi ja prowintsilinna kohta sai suure palga, 800 rubla, tuli koju ühelt teatriproowilt väga ärritatud meeleolus. Tõlmisel õöl ta oli mänginud kaarte klubis, alataja kaotanud ja terwel õöl filmatäitki maganud. Ja täna oli lastaja wenitanud proowi liig pikaks.

„On jөөк walmis?“ küsis Petrow-Swantsew lihidalt teenijalt, kes aitas teda eestwaas mantlist ja kalosidest. —

„Jah“, vastas tüdruk. — — „Lase supp kōhe tuua lauale.“ —

„Armuline proua ei ole kodus.“

Petrow-Swantsew ei olnud wähe imestanud kuuldes, et Nadjuscha ei olewat kodus. Ta ei käinud kunasgi wäljas, isegi mitte siis, kui ta nõudis, et ta teeks jalutuskäigu ja lahutuks wärskes õhus. Tema äraolek oli seda kummalisem, sest Nadjuscha oli ju harjunud sellega, et ta alati peale teatriproowi tuli koju lõunale. Ta hakkas tüdrukult pärima; wiimane aga kinnitas mitte midagi teadwat. Armuline proua olewat peale waraaine, nagu harilikult, kirjutanud kirju, siis riietunud soojasse mantlisse ja läinud ära, lauljumatate teenijale sõnagi.

„Hea küll“, ütles Petrow-Swantsew urisedes: „Sõõme siis, kui minu naine tuleb koju.“

Ta läks magamistuppa ja otsustas weidi puhata. Täna oli tal waewalt läinud korda sulgeda silmi, kui tüdruk oli koputanud uksele ja tuletanud talle meele, et oli ülim aeg rutata proowile. Proowi kestel ta oli waadanud igatsewalt pimedaid loosche ja kogu aja kujutanud ette, kui mõnus oleks sirutada ühel sügawal tugitoolil pimedas looschinurgas ja tohtida magada poole tunni. Lawastaja aga oli korranud nagu meelega neid itseene, millisteks ta pidi jääma lawale. Kuid ka nüüd Petrow-Swantsew ei saanud uinuda. Mõte Nadjuscha ootamatule ärajäämisele ei lahkunud temast hetkekski. Kuhu ta wõis küll minna? Ta ei tunne kedagi kogu linnas. Teatrisse ta ilmus väga harwa peale selle, kui talle õeldi, et tema mehe, kui esimese armastaja koht nõudwat, et tema armurikas, ainult tema pärast teatrit külastaw ja temale waimustunult juubeldaw austajaskond peaks teda wallaliseks. Ta allus oma mehe soowile, nagu oli allunud alati kõigi tema soowidele ja tujudele.

Möödus weel pool tundi, Nadjuscha ei tulnud. Petrow-Swantsew oli juba helistanud kahel korral

tüdrukule, temalt täpselt pärinud, mida tema naine oli teinud päewajooksul. Jah, armuline proua oli tõusnud kella kümne ajal, oli joonud teed ja siis kirjutanud kirju sugulastele kodulinnas, nagu ta jeda oli teinud igapäew. Siis lõuna paiku ta oli läinud.

Petrow-Swantsew waatas kella. Oli juba peale kolme. Küüd ta oli weendunud, et midagi oli juhtunud Nadjuschaga. Võib olla, et ta isegi on mõtnud elu endalt. See ei oleks imestatav peale jeda hirmsat stseeni, mille ta temale teinud, kui ta, tulles koju kella kuue paiku, ei leidnud oma vöörärgi harilikult kohalt ega sooja wett suuloputuseks. Aga ei. . . Nadjuscha tunneb juba tema ärritatavust ja peaks juba ammu olema harjunud nende stseendega. Ja kui ta ainult sel põhjusel on läinud kodunt, et ta temale teinud etteheiteid, kui ta on mõtnud ette teda karistada seega, et ei tule koju lõunale, siis ta peab etendama ükskõikset ja sööma temata. Minult mitte naistele näidata, et ollakse rahutu, kui nad kauaks jääwad ära. Kuid Petrow-Swantsewil oli võimata etendada ükskõikset, ja kui helistati, ruttas ta esikusse ja küsis läbi poolawatud ukse: „Nadjuscha, oled sina see?“ Ta kuulis tundmatut meeshäält kõnelewat teenijaga ja tema rahutus kaswas. Tüdruk tuli ja teatas, et keegi noormees soovivat kõnelda kuulsa näitleja Petrow-Swantsewiga.

„Täna ma ei võta vastu kedagi“ vastas ta järjult.

Tüdruk läks teatega, tuli aga warsti jälle ja ütles, et tundmatu ei lastwat eemaldada ennaft. Ta nõudwat tungiwalt saada wastuwõetud. Ta tulewat ühest teisest linnast ja tema tulewik, kogu tema õnn olenewat sellest, mida ütleb temale suur meister.

Et see üks algaja näitleja oli, jelles Petrow-Swantsew ei kahelnud hetketki. Sulgana tuli neid tema juure, neid tulewasi lawatähti. Ta oli alati mõtnud vastu neid ja jaganud neile nõuandeid, poseerides oma paradoksidega waeste ees, rikastelt aga nõudes ränka raha tundide eest.

Täna aga puudus tal tuju säärase komöödia lordamiseks; kuid ikkagi see külaskeik andis talle võimaluse wiivitada Nadjuscha vastu plaanitsetud söömise algusega.

Kui Petrow-Swantsew peale kaunis pikka waheaega tuli salongi, kuhu oli lastnud wiia tundmatu, seisis ta ees noormees, kelles ei mõinud salata prowintslast, kes aga oli maitsefalk riietatud. Ha-

rilikult olid Petrow-Swantsewit külastawad noormehed arad ning hirmust ja kohmetused nagu halwatud kõigist liikmetest, tänasel külalisel oli sellewastu iseteadliku mehe esinemine, kuna tema silmis säras sama imetus suurele näitlejale, nagu teiseltgi algajatel. Mõne sõnaga jutustas noormees, kes esiteles end kui härra Kaluginit N. linnast, oma soowe. Ta tahtis minna näitelawale, kahtlewat aga, kas tal on andi selleks, ja paluwat jee-pärast teda kuulata.

„Milleid õi tahate mängida?“ küsis Petrow-Swantsew. „Tahaksin meelelbi mängida dramaatilisi õi,“ vastas Kalugin: „Tähendab, kui Teie kinnitate, et minul üldse on jädetki andi. . . lubage, et kannan ette teile midagi. . .“

Petrow-Swantsew aga seletas, et hästi ettefantud luuletus ei anna weel võimaluse otsustada ande üle. Kalugin peaks parem ühe stseeni improviseerima, näiteks, abielumees tuleb koju ja ei leia oma naist kodunt. Ta on imestanud ning rahutu. . .

„Do, mõistan,“ ütles Kalugin. „Lubage, et kannan ette stseeni „Stegreifist.“

Petrow-Swantsew lastus ühte tugitooli, kuna Kalugin tõmbus tagasi toa tagaplaanile. Seal ta tormas siis kui pöörane toa keskele ja algas keerlewate filmadega ja moonutatud näoga wärisedes wihaft.

„Kas siin ei ole teda. . . See häbitu, ta on lahkunud majast, kuid mina juba leian tema. . . Terwe linna panen liikwese, ta ei tohi pääseda minu karistusest. Wajen maha tema, tema ja tema armufese. . .“

„Mitab,“ katkestas Petrow-Swantsew üleolewa naeratuslega algajat. „Minu armas, nii mängitakse waid prowintsis. Neg, kus näitlejad, kes mängijid Dithellot, omasid jeda suurema edu publikus, mida hirmsamini nad mõirgasid ja iga sõna kriipsutasid shestidega on ammu möödas. Meie elame ajal, kus mees walitseb end, ja, tahaksin öelda: jääb ükskõikseks, isegi kui ta näeb oma naist armufese selfis. Seda enam ta peab omama külma werd ja tooma esile wälise rahu, kui ta isegi ei tea, kas tema naine on tõesti truudusetu. Moodne lawatehnika tunneb hoopis teistfuguse näitlemiswiisi.

Et tuuq esile, illemiil elamusi ei ole suguai maailme põgeneda järskudele lawaeffektidele. Mina oleksin jeda stseeni kannud ette nii. . .“

Petrow-Swantsew läks esikusse ja astus siis mantlis ja mütsis, hoides hooletult keppi kinnastatud paremas käes jälle tuppä. Jäädas seisma ukseel, wiskas otsiwa pilgu tuppä ja hakkas siis rahu-

likult ja aeglaselt wõtma ära kindaid, kus juures lerge imestus peegeldus tema näol.

„Tabaw näitleja waikib,“ seletas ta oma mängu Kaluginile; „publik aga teab, et tema hinges on möllamas torm... Põlgus on igatahes walitsew tundmus. Ta on otsustanud minna klubisse, et seal einetada, kui tema naine lasseb nii kaua oodata teda. Et anda oma tundmustele weel tugewama väljenduse, ta wajab suurema põhjuse. Ei ole waja kiirustada, peab jääma seisukorra ja oma tundmuste peremehets. Ehk on mainitud daam jätnud maha paar rida. Igatahes kirjutatakse temale paar lergelt wisatud sõna, et lõbutsetakse hästi sõprade seltsis...“

Petrow-Swantsew läheneb aeglaselt ja hoole- tult lauale, kus Madjuscha harilikult toimetab oma kirjawahetust ja filmab seal korraga ühel paberi- huunikul Madjuscha käega temale adresseeritud kirja.

Langedes wälja oma ojaft ja unustades küla- lise juuresoleku, Petrow-Swantsew hakkab awama kirja wärisewate kätega. Sumala pärast, oli ta siis tõesti otsustanud wõtta endalt elu selle stseeni pä- rast, mille ta täna hommikul oli teinud? On need tema wiimsed read? Ja kuidas ta ei tulnud kohe sellele mõttele wõtuda temalt üht kirja... Müüd ehk on juba liig hilja, kepp langeb tema lõdwenenud käest, tähed hüppawad tema hirmupisaratega tumes- tatud filmade ees.

„Minu armas pois“ loeb ta: „Olen otsusta- nud lahkuda sinust... See otsus on walminud juba ammu: „Mul ei olnud ainult julgust teostada seda. Sa mäletad, kui ütlesin sulle, et lähen waba- tahtlikult niipea kui näen, et olen sulle takistuseks...“

Palawikulise kiirusega ta loeb Madjuscha kirja, otstides saatuslikke sõnu tema enesetapu kohta.

„Sa abiellusid minuga... Dled aga waba... Ma lähen, nii,“ nagu tulingi sinu juure: rahata, wanas kleidis... Palun sind, ära tarwita kur- jasti oma wabadust... Sul on suur and... ära raiska teda... Sinu Madjuscha...“

Kiri langeb tema käest. Ei, ta ei ole wõtnud endalt elu. Suuremeelsena ja ohwriwalmina, nagu alati. Ta andis temale ainult tagasi wabaduse. Ent ta läks, nagu oli tulnudki, suure armastusega südames tema wastu.

Ta langeb põlvili, paneb pea toolile laua ees ja hakkab nutma: „Madjuscha on ära, Madjuscha on ära.“ kordab ta.

Kalugin, kes jälginud seda suurema põnewusega, ei leia algul sõnu, et wäljendada oma waimustust. Siis aga läheneb näitlejale ja puudutab tema õla. „Dore“, ütleb ta niiskeil filmil: „Teie olete geniaalne näitleja.“

„Petrow-Swantsew waatleb teda hetke arusa- matult. Siis meelestades jälle kõik, hakkab kar- juma käriseval häälel:

„Wälja teiega, wälja...“

Kalugin ehmuab ja hakkab liikuma tagurpidi uksele. Petrow-Swantsew aga fargab püsti ja haa- rab noormehel mõlemad käed.

„Andestage mulle selle stseeni,“ ütleb ta wäri- sewal häälel: „Mul ei olnud kawatjust haawata teid... Mitte minul, waid teil oli õigus: kui inimene on tugewasti wapustunud, siis ta ei suuda walitseda end... Unustage kõik, mis ütlesin teile uuesti mängimiswiisist... Unustagem...“

Pärlite laew.

Joseph Montagne kriminaal-seiklus romaan.

3

„Minu isa“, jutustas neiu, „jõi üksford suureks sõbraks pealik Masfuluga, kes oli Bismarcki arkipelaagi lähedal asuwa saare kuningaks. See tä- hendab, ta oli seal kuningaks kuni sakslased saare wallutasid ja kogu rahwa tegid orjadeks istandus- tesse. Pärast seda põlgas ta kõiki walgeid. Ta ei usaldanud isegi isa kaua aega, kuni isa kord päästis ta elu.“

Nii nad said werewendadeks. Sellekohaselt sai minu isa omale nimeks Masfulu ja Masfulu—Whit- ingi. Pärast seda kui isa lahkus merelt, ei näinud nad teineteisi palju aastaid.

Masfulu ja mõned tema kaaslasedst palgati lae- wale ühe imeliku miljonäri poolt, kellel tuli pähe hakata harrastama tõuuvrimust. Oma erialaks walis ta Malai-Polineesia rahwad. Nagu isa sellest asjast sai aru, Masfulu oli lõpuks selle miljonäri parem käsi. Igal juhul ta saatis teda Tahiti ja Hawaii saartele ning lõpuks San-Franciskosse.

Ta oli weel laewal wõdi jahil kui miljonär sai südamerabanduse ja suri. Pärijad unustasid Ma- sfulu hoopis ja ta ise oli selleks liig uhke, et nendelt midagi hakata nõudma. Nii jäi ta hoopis rahata wõdrasse ilmalinna. Mõni aeg hiljem leiti ta nal-

jašena ja poolfurnult kufagilt mahajäetud laemawratist. Njafirjanikud said selle kummalise mehe seiklustest haifu ninna ja nii tuli, et ta elulugu, muidugi igafuguste lihandustega ja ilustustega, ilmus „Associated Press'is“.

Ja sõitis San-Franciscosse kuus tundi pärast seda, kui ta kohalikult lehest luges sellekohast märkust. See oli, nagu armastas toimida isa. Mafulu oli mees, ütles isa, ja mehi leidub tänapäeval harwa. Ta hindas kohustusi, mis talle langesid werewendadeks saamisel. Sõna otsekohesest mõttes Mafulu suri isa käte wahel. Ta ikka wihtas weel kõiki walgeid, wäljaarwatud minu isa, keda ta hüüdis oma nimega.

Ja lubas põletada Mafulu laiba, nagu oli kombeks nende suguharu juures, ja ta jäanused wiia tagasi ta kodusaarele. Siis kõneles Mafulu isale kahe kõrnutiasuma lahe olemasolust, kus riiklikult pidi leiduma pärliastreid. Neid olid hakanud kaswatama juba Mafulu esiisad, kuna pärlid olid nende pea kaubitsemis-aineks. Pärliaustritest teadsid ainult pealikud ja nende wanemad pojad. Mafulul ei olnud poega. Pärast seda kui jaksalased wallutasid saare, ei käinud enam keegi pärlite kaswanduse juures.

Igaks juhuks oli Mafulu lahtede asukohast walmistanud kaarti. Selle andis ta oma surmawoodil isale edasi ja seletas ühtlasi ära märkide tähenduse. Ja tegi omale selle järgi teise, moodsama koopia, kuna orginaali ta jättis koju. Siin ta on. Mafulu wandus — ja isa tundis teda kui äärmiseltustawat meest, — et seal on pärleid sarnasel hulgal, mille kohta isa ütles, et neis kahes lahis peab peituma tosin saatusi.

Sellepärast isa kõneles sellest minu onule, mister Fosterile, kes sel ajal just hakkas tegema raha, ja weenis teda, nii et ta teatud summaga astus ekspeditiooni osanikuks. Nad wajasid laewa, kuid laewu oli tol korral wähe leida, kuna sõja tõttu rewireeriti kõik kõlbulikud weesõidukid. Ja ei wõetud sõjawälle tema wanaduse tõttu, kuid tal oli imesuuwäärne hea terwis. Üks laewaehitaja, isa tutaw, oli nõus walmistama „Kuldse Delfiini“. Ka mr. Foster uskus, et „Kuldne Delfiin“ teeb head äri. Ta poeg oli tol korral sõjawäes“.

„Kuni waherahuni“, ütles Lynda Warner.

„Nii ehitati laew walmis ja lasti wette. Mina andsin talle nime. Isa elas peaaegu kogu aeg laewa juures. Kogu ta armastus mere wastu oli ärganud uuesti. Palusin end wõtta kaasa, kuid ta

ütles, et see sõit on liig kardetaw. Minult mina ja tema teadmine salajast warjupaika, kus isa kawatses pärleid hoida pärast nende leidmist. Nad pidid esmalt külastama Mafulu kodusaart ja wõimaluse korral palkama ametisse pärismaalasi tuukreid, kuigi neid oli kaafas sellekohaseid moodsaid aparate.“

Oli raske töö leida meeskonda ja madrustega, keda ta leidis, polnud isa põrmugi rahul. Ta ütles, et see on kõriõikajate ja hulguste kari, mis ta sai kofku „Kuldse Delfiini“ pardale, kuid lubas neist teha weel tublid meremehed, enne kui pöörab tagasi. Nii nad purjetasid wälja.“

Neiu waitis ja lastes käed rüppe, langes mõtiskellu. Suur seinakell kuulutas seitsemendat õhtutundi.

„Lynda kõneles mulle luukereft“, jätkas neiu.

„See ei olnud minu isa. Kuid oli wäga wiisakas teie poolt küsida selle kohta esmalt minu onutütrelt. Ma tean, et isa wiis Mafulu tuha ta kodusaarele. Tean, et paljud pärismaalased liitusid temaga. Tean, et ta leidis üles saare ja pärlid. Ta kirjutas mulle Biti Lebu'ft. Ta oli koduteel ja tal oli olnud pahandusi meeskonnaga. Igal juhul ta ei uskunud, et asi on liig hädaohtlik, sest wastasel korral ta poleks mulle kirjutanud sellest. Pealegi oli ta waremalt taltjutanud nii mõndagi meeskonnast meeskonda. Ma loen teile ette osa tema kirjast.“

Neiu awas pärlimutritega kaunistatud kasti, kus seisis mitmesugused kirjad.

„Oma Bioto poisje, — Mafulu mehi — wõin usaldada täielikult, kuid oleksin rõõmus, kui mõnest teisest wõrukaelast saaksin lahti. Tomlinsoni diispliin jätab soowida nii mõndagi ja, kui ainult ta poleks hea mereõitja, oleksin ta ammu kihutanud minema. Kuid praegu on raske leida meest, kes teda wõiks asendada. Ta on liig sõbralik meeskonnaga. Ma ei mõtle ainult walgeid, waid ka tumedawerelisemaid rahwuseid.“

Sama on Harvey'ga, esimese järgu stewardiga. Ka Birbi iseloom ei meeldi mulle. Olen teinud neist wõrdlemisi head meremehed, kuid nad teenivad nii kuidagi wastutahmisti. Tahitis wõtan peale uue meeskonna kui leidub wõimalusi, sest sarnast kõriõikajate karja on kardetaw pidada pärlite lähedal.

Nagu sa tead, on Tahitis suur pärlite turg ja seal ma kawatsen lasta hinnata endi ardeid. Wõimalik, et mõne neist hea hinna eest ka ära müün. Meil oli harukordselt palju õnne. Wõiksin minna tagasi ja korjata pärleid weel teist korda sama palju, kuid see kestaks palju nädalaid ja ma igat-

sen nii väga sinu järgi. Meie oleme rikkad. Minu arvamise järgi peaks meil laewas olema kallihinnalisi tigufarpe vähemalt miljon dollari eest. Nad on peidetud salajahtlisse, mille olemasolust teame ainult kahetsegi. Nii näen kind loodetavasti warsti!"

"Kõik muu," jätkas neiu paberit kofku murdes, "on puht perekondlik oja. Tomlinson oli mees, kes sõitis kaasa esimesena ohwitserina. Ta soovitas Harweyd, kuna wiimane omakorda tõi kaasa paar kolm meest, keda ta kufagilt nuuskis wälja. Bird oli teine ohwitser. Nad wõtsid ta peale Colonis. Ta oli wanem mees.

Nii te näete, et nad algasid sõitu kojupoole. Olen kujutanud ette igasuguseid juhtumisi — tormi, tulekahju merel, isegi mäsju, kuid ikkagi ma olen weendunud, et isa sealt pääsis terve nahaga. Kui tunnete teda, mr. Lyman, te mõtleksite just samuti."

"Olen kindel selles, kuid teda polnud laewal. Kas oleks ta pärlid jätnud maha, kui ta ise siirdus kufagile mujale? Kuna ma ei leidnud temast ühtegi jälge"

"Olite saarel ainult lühikest aega ja liiategi õhuhunglis. Irm oli pilwine. Nad wõisid olla saare teisel küljel. Wõib olla oleksite leidnud tuhat jälge kui oleksite otsinud. Ja tema pärast ma otsin üles selle saare. Kujutage ette kui ta ootab seal päästmist? Mind ei saa weenda 'toimima teie' fitti. Ma pean otsima üles „Kuldse Delfiini."

Ta kõneles kirglikult ja kaskiwalt. Lynda Warner andis Jimile filmadega märku, et ta ei hakaks rääkima wastu. Kuid sellegipärast tundis Jim, et sarnase teowõimuga mees kui kapten Whiting, poleks aastateks jäänud üfsikule saarele. Kui mitte oma laewa paatidega, siis mingisuguse omaehitatud riistaga ta oleks lahkunud sealt.

Jimi ettekujutus manas esile mäsjava meeskonna, kes häwitajid kõik ja midagi ei pidanud pühaks, kui ainult said kätte aarded, mis asusid pardal. Mereröwõlute romantika pole surnud tänapäewani. Siis noogutas Lynda Warner talle ja wiis neiu toast wälja, jättes Jimi suitsetama sigarit.

Monotoonselt, ükskõiksest tihkus suur seinakell. Jimi aju läbistasid kummalised mõtted kummalisest loost, saatuse järhuft pöördeft ja seiklustest, mis teda wotasid ees. Meelsasti ta oleks neiu jaoks ohwerdanud fogu oma töbjõu, kuid ta terve mõistus keelas tal toetamast ettewõtet, mille tulemused olid enam kui küsitawad.

Siis helises uksekell. Ta kuulis trepil samme ja kui awati wälisuks, siis kuulbus meeste hääli. Fosteriid olid jõudnud pärale.

4. peatükki.

Wõupidamine.

Jim tõusis püsti, kui nad neljakesi tulid sisse. Kitty Whiting — Lynda Warner oli teda hiiudnud nõnda ja Jim uimetas teda mõttes ainult selle nimega — oli kuwatanud pisarad, mis talle ennist tulid filmi. Imselt oli näha, et ta läbisäämine onuga polnud just hiiigaw. Onupoega kohtles teda palju lahkemalt, kuigi Jim tundis Newton Fosteri wastu antipaatiat esimesest pilgust saati.

Ta näis olewat sama wana kui Jimi ja wastuwaidlematult ta oli ilus oma mustade juustega ja tumedate filmadega. Ta riietus oli esimeseklassi rätsepaarist, kuna ta end pidas ülal kindlusega ja wiisakusega, mis omane salongilõwidele.

Stephen Foster, isa, oli mees, kelle wälimuski lasi oletada tüfedit ärimeest. Ta kandis tumedat ülikonda ja panama kübarat. Tal oli sarnadust oma pojaga, kuid kauaaegne tegewus ärilmas oli oma jäljed jätnud ta näole. Ta suu oli wali, huuled kitsad, mis tihti julgusid kui kirjakasti klapid.

Ta filmad olid waljud ja fiisik ilmetud kui surnud kalal, ent kõige peale waatamata näis neis olewat elu. Jim ütles endale, et wana Foster tuletab meelde kasfi.

Katherine Whiting pakkus sigareid, millest aga Foster loobus.

"Wäksin üle kergema sordi peale," ütles ta ja wõttis taskust wälja nahkse portfigaari. „Müüd, pidid rääkima meile midagi."

"Aga muidugi," wastas neiu. „Sa kardad, õigemini teen, et peate mind rumalaks kuna ma usun, et isa weel elab. Kuid ma usun seda. Oli hea teie poolt, et tulite flia. Kui mr. Lyman kordaks seda, mis ta jutustas mulle ja Lyndale, oleks asi kõige lihtsam. Ütlen ainult niipalju, et otjustasin minna saarele, mille asukoht on teada mr. Lymanil ja kus on randa aetud „Kuldne Delfiin." Kuna te olete huiwatatud ekspeditiiooni tagasitulekust, siis tahaksin teada, kas liitute minuga."

Seda öeldes ilmus neiu suu ümber waewalt märgataw pilkik naeruwine.

"Ja ka minuga;" jätkas wanatüdruk waitsest. Kitty Whiting haaras kinni oma õunatütre käest. „Sa ei mõtle ometi, et luban sul sõita kaasa?"

Wanem Foster tõstis oma käe hoiatawalt üles.

„Ärge kiirustage nii väga," ütles ta. „Mõtlesin, et tahate kuulda minu nõuannet, see tähendab, mehe nõuannet selles asjas."

Katherine Whiting noogutas vastumeelselt.

„Palun kõnelge, mr. Lyman," pööras ta siis Jimi poole.

Foster isa kuulab Jimi jutustust pealt kannatlikult ja näiliselt hoolega. Kuid poja suhtes pidi Jim tunnistama, et see waewalt ta jutustusest midagi hoolis, kuigi teeskles, et tal asja vastu ei puudu huvi. Mitu korda nägi ta Newton Fosteri ühiskondliku wahtimat Kitty Whitingile.

Kui Jim lõpetas, süütas Stephen Foster uue sigari ja suitsetas paar minutit, ilma et oleks lausunud sõna.

„On teil see päewaraamat," ütles ta siis, „kus on märgitud saare asupaik, kaafas?"

„See on minu toas, wõõrastemajas," wastas Jim. „Wõin pikkus ja laiuskraadid teil ligikaudselt öelda peast."

Foster raputas pead. „Sarnased numbrid on petlikud asjad, neist oleneb asja edu kui ka nurjumine. Ligikaudselt neist ei maksa rääkida. Faktid, see on, mis me wajame. Seft meil peab ikka olema terwet ja kainet mõistust."

Ma ei taha öelda midagi halba selle noormehe iseloomu kohta. Tahan ainult öelda, et me asjast ei tea veel sama hästi kui mitte midagi. Tuleb siia üks meremees ja jutustab meie kenake loo. Olen awameelne — jutustan sellest nagu polekski ta praegu meie juures, jätan kõrwale kõik isikud ja waatan asja peale puht ärimehe pilguga.

On väga wõimalik, et mõni kogenenud merimees on näinud „Kuldset Delfiini" ja käinud ta pardal. Wõib olla on seal käinud isegi paljud.

Kuid ütleme, keegi on kuulnud midagi „Kuldse Delfiini" saatusest — siin ma ei taha öelda, et mr. Lyman talitab selliselt, oletame waid — wõi et ta sellest on lugenud kujukil ajalehes. Müüd on see keegi korraka ilma tööta, kuna töötajad on krummitud niimõrt kõrgeks, et ettemõttjad peawad oma tööstused sulgema. Kaubandus asub furnud punkttil, laewad seisawad tegewuseteta sadamas. Müüd tuleb see merejõitja Foxfieldi ja luuletab kofku toreda loo asjast huwitatud isikutele. Wõimalik, et ta haistab teenistust ja sooja kohta. Ei, palun ärge effitage mind!" tõstis Foster uuesti oma käe üles.

Jim Lyman oli pooleldi tõusnud üles toolilt, kuna ta silmad wälkusid wihaselt. Newton Foster waatas seda pealt kui komöödiat. Kitty Whiting hüppas püsti.

„Dnu! Mr. Lyman on külasine minu majas. Sa haawad sellega teda ja mind!"

„Dot, oot, kallike," katkestas Foster. „Ma ei kõnele praegu isikuteft. Ma pole sõnagagi öelnud, et ei usalda mr. Lymani. See on waid asja üks külg. Teisest küljest, oletades et ta jutustus on täht tähest õige, pole seal ühtegi tagatist, et ju meeletut päästeekspeeditiooni kroonib edu."

Oleme sellest juba küllalt palju kõnelema warem, mu kallis. Hindan täiel määral su tahet uskuda kapten Whiting weel on elus. Getteksti ma ei tahaks kõigutada su lootust, kui teaksin, et neil pisut on tõepõhja.

Mis puutub pärliteesse, siis arwan, et kuigi wõiksime leida üles saare ja „Kuldse Delfiini," on wähe tõenäolik, et nad weel asuwad pardal. Kuld oleksid määratu suured, rife, ärilisest waatepunktist wäljaminees, mõttetu. Olen harjunud sarnastele asjadele waatama matemaatiliselt. Olen teinud oma raha loogiliste ja terwete arutlemiste abil. Ariasjades ei saa teisiti, kui tahad jõuda edasi.

Kui su isa oleks elus, siis oleks ta juba ammu leidnud mõne wahendi, kuidas endast anda elumärki. Mul seisab selles ettemõttes kenake summa raha. Olen selle tagasiisaamiseks kaotanud igasuguse lootuse; see on wähesed wigu, mis olen teinud ärialal. Mul pole mingit tahtmist kaotatud rahasummale wistata tagant järgi weel hiiglasummat. See on, kuidas ma waatan selle asja peale."

Jim, kelle weri wahepeal oli märksa muutunud kuumemaks, süütis end waewaga rahulikult jääma kohale. Ja siiski mõttes pidi ta Fosterile andma õiguse. Ta ei suutnud leppida, et miljonär mõtles ainult rahast, kuna kapten Whitingi ta unustas hoopis. Tal seisid filmi ees ainult punasega märgitud summad, mis ta paigutas „Kuldse Delfiini" ehitamiseks. Ta oleks ju wõinud tõsiasju esitada küllma järjekindlussega, kuid sellepärast poleks tal olnud tarwis weel muutuda häbematuks. Mehes oli ilmnunud kaks. Jim tajus selle miljonäri südametust nagu koer tajub inimese põlgust. (Särgneb.)

Rirjud read.**Siami „kalade wõitlus“.**

Seda mis hispaanlastele härjawõitlus, on siamlastele kahtlemata kalade wõitlus. „Wõitlejaid-kalu“ leidub Sõuna-Sõda Aasia, peamiselt Siami, jõgedes. See piisike kalake on loomult ägedameelne, ning siamlased kasutawad neid wõitlusteks samaselt, kui malailased kuffesid. „Wõitleja-kala“ rahulikuse olekus, koha ligi tõmbunud oimudega, ei erine milleski tuhandeid teistest kaladest, kuid ärrituses muutub ta wälimus: oimud laienewad lehwikuna, lõpuks ümbritsewad kaela mingi musta kraena ning isegi ta koha omab metallise läike. Wõitlusets paigutatakse kaks kala kõrwuti klaasnõudesse, ning ärritatakse neid seni, kui nad tormawad wihas

üksksteise poole, kuid põrgates wastu klaasjaina, ärrituvad veel rohkem. Tihti tarwitatakse ka nende wäljaõppeks peegleid, ning kala, saades ärritatud oma kujutisest, tormab wastu klaasi, kuid leides ees takistuse ärritub veel rohkem. Sarnaselt wõitlusets ettevalmistatud kalad asetatakse ühte nõusse, ja nende wahel tekib meeleheitlik wõitlus, mida pealtwaatajad naudiwad äärmise hurwiga, sattudes harsarti. On teada juhtumeid, kus terwed warandused on kaotatud kalade wõitlusel. Ming lõppeks olgu tähendatud, et ka riik on kaladewõitluselt huwitatud, sest wõitluste korraldamise õigus on riigilt õstetaw, ning sel teel saarutatud sissetulek ei ole wäike

Reisri kroon saapal.

Haruldusenaid wappe on kahtlemata Brüsseli kingseppade gildi wapp — saapas, mille peal ürtseb keisri kroon. Kuid millest jarnane haruldane tolfuseade? Karl V, Hispaania kuningas ja Saksia keiser, kellele kuulusid ka Madalmaad, armastas oma noores eas elada Brüsselis, kus veel praeguseni on alalhoidunud temast palju mälestusi. Kuninga armajain aja-wiide oli tundmatult linnas jalutada. Ühel argipäewa õhtul wiibides jalutuskäigul, juhtus kuningal õnnetus, — ta rebis oma saapal talla alt. Mõni samm eemal silmas kuningas kingsepa silki ning pööras sinna. Oma üllatusets leiab ta kingsepa eest pühapäewases riietuses, illewas meeleolus. Zmestunud keisrile seletab kingsepp, et fogu Madalmaade kingsepad pühitsewad täna oma kaitseja, pühiku Krispiin'i sünnipäewa. ning sel päewal keegi meist ei tööta, waid koguwad gilde ruumesse, et wäärikalt oma pühikut austada

Kingsepp, kes oli wastutulekilt inimene, leidis ainsama wäljapääsu tekkimise olukorras jelles, et pakkus kuningale oma saapaid, millega ka kuningas pidi leppima. Kuningas tõusis huwi eelolewa pidustuse wastu, ning palus kingseppa teda wõõrana laasa wõtta pidustusele, ning wiimane heitis ka nõusse. Lõpematuna wiibis kuningas hulga aega gilde ruumes, tundes suurt naudingut lõbusast kooswiibimisest, kus teda koheldi, kui oma-sugust. Kuid lõpp sellele tuli ühe hõltsena ilmuja tõttu, kes oli õue kingsepa, kui siis kingsepad oma wõõra õiget nime kuulsid, waitisid nad kohkunult, nii mõnigi waba arwustus waitseja kohta oli libisenud üle nende huulte. Kuid kuningas, kes äärmiselt suure hurwiga pidustejate keskel oli wiibinud, otustas kingseppade lahke wastuwõtu tänuks nende gilbi wapile panna keisri krooni.

Kes on ilusaim Eesti naine?

*Nõudke igast ajalehtede müügikohast
kõige huwitawama Eesti ajakirja*

„ILO“

iludusewõistluse numbroid

Naised timukatena.

Prantsuse esimese naistimuka kurb lõpp.

On waewalt usutaw, kuid kahjuks ümberliik- lamatu tõsiasi, et Ameerikas timukafohuseid täna- päew täidawad naised. Inimkonna tõsised sõbrad lohtuvad ja hoiawad põlgusega eemale naistest, kel jatkub toorust, jõudu ja ülbusi tappa kätse peale inimest, kes tegelikult neile midagi teinud ei ole. Jõledusega kuuleme sarnast teadet, sest waewalt jätkub mehelegi hirmsamat elukutset kui olla timuk. Kui nüüd pealegi naised — kellest Ameerika aja- lehemehed kirjutawad, et nad ei ole „wanad ega inetud“ — walivad sarnase elukutse, siis peab pa- ratamata kõnelema moodsa naise kõlblisest langusest.

Kuid see oleks ebadiige ja tõestaks muuseas aja- loo ja naise hingeelu puuduliku tundmist; sest ei ole süüdi mõne naise wääratusis asjaolu, et moodne naine end mehega ühewääriliseks peab, süüdi on instinkt, mis juba ürgajast saati naises suigub. Sa- geli on waja minimaalset tõuget, et teda äratada. Ja siis . . . mõtleme Messalinale, Lucretia Bor- giale ja Rooma riigi kohutawale languspäewile, milliseil jõuti kõlblise languse tipuni. Mõt- leme tolle aja ja nüüdisaja pahedele ja ärme unu- tame asjaolu, et suurim osa mehist on alati nõr- kenud armastusnäljase naise kibiduis. Isegi hirm- samad mehed ajaloos olid sageli waid sellepärast julmad ja toored; et nad teatud naise poolehoidu lootsid wõita sellega. Nad tahtsid näidata oma me- helikkust. Ei ole süüdi käesolewa aja moodsad ideed naistimuka elukutse tekkimises, sest juba Lui XIII. ajal oli Prantsusmaal üks naistimuk.

Lui XIII. ajal elas Dijonis kahelümnekahe aas- tane Helene Gillet, haruldaselt ilus ja kõlbliselt pu- has kuningliku rüütli tütar. See tüdruk paluti ühel

päewal sõbranna majja, kus ta langes häbiatama jalasepitse ohwriks. Talle anti juua mingit uinu- tawat jooki ja pärast seda, kui ta oli wajunud sü- gawasse unne, wägistasid teda kaks tundmatut. Kui õnnetu tüdruk üheksa kuu pärast lapse sünni- tas, warastati see ühel ööl ta magadistoaast mõist- matul kombel. Et laps kadunuks jäi, tõsteti temale kaebus kui lapsetapjale. Kohus mõistis Helene Gil- let mõõga läbi surma. Hukkamise päewa saabudes kogus lugematu hulk inimesi hukkamiswäljale. Pealt- waatajad nutsid waljusti kaebelust nähes ja isegi timuk Simon Grandjeau langes Helene ees põswili ja palus andestamist. Tema naine, kes oli abiks hukkamisel, näitas vähem inimlike tundeid. Ülbe näeruga tõstis ta käärid, et lõigata maha kaebe- aluse ilusad juuksed. Siis põlwitas Helene ja timuk walmistus lõõma. Ent tal oli halb käsi ja mõõk tabas tüdrukut kaks korda õlast nagu Maria Stuarti. Kolmandaks löögiks ei jatkunud tal jõudu, kuid siis haaris ebainimlik naine ise terariista, et hukata kaebelune.

See oli õiglaseltmõtlewale erutatud inimhul- gale liig. Timukapaarile pilluti kive ja wanded ning needmised tulid kuuldawale.

Waewaga õnneustus timukal põgeneda, kuna ta naine püüdis Helenet kääritorgetega tappa. See ei läinud korda ja ta wedas õnnetu tüdruku tapa- lawa jalale, püüdes seal purustada ta pead. Küüd rahwahulk taipas timukanaise kawatjust, tormas tapalawale, wabastas Helene ja surmas toore naise kepilöötkide ja kividega.

Nii lõpetas elu madame Grandjeau, Prantsus- maa esimese naistimuk.

Naljad.

Scumbid.

Kiibutab mehe, need kunstnikud seda teab igakõiks. Kort kõnelejad kaks kunstnikku omist seiklusist ja endi tõõde loomu- pärasusest. Üks tähendas: „Maalisin tänawakwile kroonise raha, ja see oli õnnestatud nii loomutruult, et igakõiks, kes sealt mõõbus, kummardus raha maast wõtma.“

Teine kostis: „Ah, tühine afit Mina, waat, maalisin tro- tuarile weisefintju. Kohe jooksis üks toer juure ja hakkas seda sõõma, alles siis kui juba poole oli ära õgitud, sai aru, et pol- nud liha, waid — kiwi!“

* * *

Kaks härrat istuwad raudtee II klassi wagunis. Korraga üks leinut lendab mõõda:

„Ja, ei tessa tana, siis lendame meie tal“ ütles üks.
„Nii, wastab teine härra, „On teil siis ta III klassi pilet?“

* * *

Minu kõrwal elektrirammil istub wäike pois, iga minuti järele kutsub esile oma ninaga helid, mida nimetatakse „alles- tõmbamisel“

„Pois,“ pöördun lõpuks tema poole, „kas sul ei ole kas- kuretti kaasas?“

Ta waatleb mind äärmise kahtlusega ja ütles:

„Jah, kuid ma ei laena sulle!“